

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

І. Г. Яненкова, О. Б. Кузьменко

**Методичні вказівки до написання та
оформлення магістерської роботи
для студентів спеціальності 076
«Підприємництво, торгівля
та біржова діяльність»**

Випуск 250

Миколаїв – 2017

УДК 338.45+339.172](076)
Я 60

Рекомендовано до друку вченою радою Чорноморського національного університету ім. Петра Могили (протокол № 11 від 30.06.2017 р.).

Рецензенти:

Вишневська О. М., декан обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету, доктор економічних наук, професор.

Садченко О. В., завідувач кафедри менеджменту і математичного моделювання ринкових процесів Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, доктор економічних наук, професор.

Рудик В. К., завідувач кафедри фінансів, банківської справи і страхування Подільського державного аграрно-технічного університету, доктор економічних наук, доцент.

Я 60

Яненкова І. Г. Методичні вказівки до написання та оформлення магістерської роботи для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / І. Г. Яненкова, О. Б. Кузьменко. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. – Випуск 250. – 44 с. (Методична серія)

Методичні вказівки містять матеріали з підготовки та написання магістерської роботи, її оформленню, порядку та процедурі захисту. У додатках наведені зразки оформлення та змісту всіх складових роботи. Структура видання відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України та містить необхідний методичний матеріал для самостійного опрацювання, що дозволяє підготувати до захисту якісну роботу.

Призначено для студентів, які навчаються за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» та буде корисним для магістрів всіх економічних спеціальностей.

УДК 338.45+339.172](076)

ISSN 1811-492X

© Яненкова І. Г., Кузьменко О. Б., 2017

© ЧНУ ім. Петра Могили, 2017

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ПІДГОТОВКА ТА НАПИСАННЯ ТЕКСТУ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	4
1.1. Структура магістерської роботи	4
1.2. Вимоги до написання вступу	4
1.3. Вимоги до написання розділів магістерської роботи	5
1.4. Вимоги до написання висновків магістерської роботи	6
1.5. Вимоги до підготовки списку використаних джерел	7
1.6. Вимоги до написання анотації	7
РОЗДІЛ 2. ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	9
2.1. Загальні правила оформлення магістерської роботи	9
2.2. Оформлення таблиць, рисунків, формул	9
2.3. Оформлення посилань та списку використаних джерел	12
2.4. Оформлення додатків	13
2.5. Нумерація матеріалів роботи	13
2.6. Оформлення доповіді та ілюстративного матеріалу	14
РОЗДІЛ 3. ПОРЯДОК І ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	15
3.1. Кафедральний захист магістерської роботи	15
3.2. Рецензування магістерської роботи	16
3.3. Процедура прилюдного захисту магістерської роботи	16
ДОДАТКИ	17
Додаток 1. Зразок титульного аркуша магістерської роботи	17
Додаток 2. Зразок доповіді	18
Додаток 3. Зразок відгуку керівника роботи	21
Додаток 4. Зразок рецензії	23
Додаток 5. Зразок ілюстративного матеріалу	24
Додаток 6. Зразок анотації	36
Додаток 7. Рекомендований перелік стилів оформлення списку наукових публікацій	37
Додаток 8. Зразок першої сторінки розділу магістерської роботи	38
Додаток 9. Рекомендована тематика магістерських робіт	39

РОЗДІЛ 1

ПІДГОТОВКА ТА НАПИСАННЯ ТЕКСТУ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1.1. Структура магістерської роботи

Магістерська робота на здобуття кваліфікації магістра готується державною мовою у вигляді спеціально підготовленої наукової праці на правах рукопису в твердій палітурці та в електронній формі. За бажанням здобувача магістерська робота може бути перекладена англійською мовою або іншою мовою, пов'язаною з предметом дослідження, з поданням перекладу до екзаменаційної комісії.

Магістерська робота повинна мати такі основні структурні елементи:

- титульний аркуш;
- анотація;
- зміст;
- перелік умовних позначень (у разі потреби);
- основна частина;
- список використаних джерел;
- додатки (у разі потреби).

Кожен з цих елементів, а також розділи основної частини та додатки мають починатися з нової сторінки.

Основна частина магістерської роботи має містити:

- вступ;
- розділи магістерської роботи;
- висновки.

Зміст магістерської роботи повинен містити назви всіх структурних елементів, заголовки та підзаголовки (за їх наявності) із зазначенням нумерації та номери їх початкових сторінок.

Перелік умовних позначень, символів, одиниць вимірювання, скорочень подається у разі потреби у вигляді окремого списку. Додатково їхнє пояснення наводиться у тексті під час першого згадування. Скорочення, символи, позначення, які повторюються не більше двох разів, до переліку не вносяться.¹

1.2. Вимоги до написання Вступу

У вступі подається загальна характеристика магістерської роботи, а саме:

- обґрунтування вибору теми дослідження (висвітлюється зв'язок теми магістерської роботи із сучасними дослідженнями у відповідній галузі

¹ Наказ МОН №40 від 12.01.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>.

знань шляхом критичного аналізу з визначенням сутності наукової проблеми або завдання);

- предмет та об'єкт дослідження;
- мета і завдання дослідження відповідно до предмета та об'єкта дослідження;
- методи дослідження (перераховуються використані наукові методи дослідження та змістовно відзначається, що саме досліджувалось кожним методом; обґрунтовується вибір методів, що забезпечують достовірність отриманих результатів та висновків);
- наукова новизна отриманих результатів (аргументовано, коротко та чітко представляються основні наукові положення, які виносяться на захист, із зазначенням відмінності одержаних результатів від відомих раніше);
- особистий внесок здобувача (якщо у магістерській роботі використано ідеї або розробки, що належать співавторам, разом з якими здобувачем опубліковано наукові праці, обов'язково зазначається конкретний особистий внесок здобувача в такі праці або розробки; здобувач має також додати посилання на магістерські роботи співавторів, у яких було використано результати спільних робіт);
- апробація матеріалів магістерської роботи (зазначаються назви конференції, конгресу, симпозіуму, семінару, школи, місце та дата проведення);
- структура та обсяг магістерської роботи (анонсується структура магістерської роботи, зазначається її загальний обсяг).²

За наявності у вступі можуть також вказуватися:

- зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами – вказується, в рамках яких програм, тематичних планів, наукових тематик і грантів, зокрема галузевих, державних та/або міжнародних, виконувалося дослідження, із зазначенням номерів державної реєстрації науково-дослідних робіт і найменуванням організації, де виконувалася робота;
- практичне значення отриманих результатів – надаються відомості про використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх практичного використання.³

Рекомендований обсяг Вступу – від 3 до 5 сторінок тексту.

1.3. Вимоги до написання розділів магістерської роботи

У розділах магістерської роботи має бути вичерпно і повно викладено зміст власних досліджень здобувача кваліфікації, зроблено посилання на всі наукові праці здобувача, наведені в анотації. Список цих праць має також міститися у списку використаних джерел.⁴

² Наказ МОН №40 від 12.01.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>.

³ Там само.

⁴ Там само.

У разі використання наукових результатів, ідей, публікацій та інших матеріалів інших авторів у тексті магістерської роботи обов'язково повинні бути посилання на публікації цих авторів. Фрагменти оприлюднених (опублікованих) текстів інших авторів (цитати) можуть включатися до магістерської роботи виключно із посиланням на джерело (крім фрагментів, які не несуть самостійного змістовного навантаження).

Розділи магістерської роботи можуть поділятися на підрозділи (нумерація складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою), пункти (нумерація – з номера розділу, порядкового номера підрозділу і порядкового номера пункту, відокремлених крапкою), підпункти (нумерація – з номера розділу, порядкового номера підрозділу, порядкового номера пункту і порядкового номера підпункту, відокремлених крапкою). Розділи, підрозділи, пункти і підпункти нумеруються арабськими цифрами.⁵

1.4. Вимоги до написання висновків магістерської роботи

Висновки в магістерській роботі пишуться після кожного розділу, а також загальні висновки наприкінці роботи. Посилання на інших авторів, їх цитування, наведення загальновідомих істин у висновках є не припустимими.

Висновки до розділів мають містити викладення результатів дослідження, одержаних у відповідному розділі. Їхній рекомендований обсяг – не більше однієї сторінки.

У загальних висновках мають бути подані підсумки проведеного дослідження. Рекомендується нумерація висновків для їх чіткого розмежування та зручності перевірки їхньої відповідності до завдань магістерської роботи. Рекомендований обсяг загальних висновків – від двох до п'яти сторінок тексту.

У висновках викладаються найбільш важливі наукові та практичні результати магістерської роботи, вказуються наукові проблеми, для розв'язання яких можуть бути застосовані результати дослідження, а також можливі напрями продовження досліджень за тематикою магістерської роботи.

За наявності практичного значення отриманих результатів надаються відомості про використання результатів досліджень або рекомендації щодо їхнього використання. У разі якщо результати досліджень впроваджено, відомості подаються із зазначенням найменувань організацій, в яких здійснено впровадження. У цьому випадку *додатки* мають містити копії відповідних документів.⁶

⁵ Наказ МОН №40 від 12.01.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>.

⁶ Наказ МОН №40 від 12.01.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>.

1.5. Вимоги до підготовки Списку використаних джерел

Список використаних джерел формується здобувачем кваліфікації за його вибором (опціонально – в кінці кожного розділу основної частини магістерської роботи) одним із таких способів:

- 1) у порядку появи посилань у тексті;
- 2) в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків;
- 3) у хронологічному порядку.⁷

Список використаних джерел у магістерській роботі має містити не менше 60 джерел інформації.

1.6. Вимоги до написання анотації

Для ознайомлення зі змістом та результатами магістерської роботи подається державною та англійською мовами анотація – узагальнений короткий виклад її основного змісту відповідно до встановленого зразка (додаток 6). В анотації магістерської роботи мають бути стисло представлені основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та за наявності практичного значення.

В анотації також вказуються:

- прізвище та ініціали здобувача;
- назва магістерської роботи;
- вид магістерської роботи та кваліфікація, на яку претендує здобувач;
- спеціальність (шифр і назва);
- найменування вищого навчального закладу, у якому здійснювалася підготовка;
- найменування вищого навчального закладу, де відбудеться захист роботи;
- місто, рік.⁸

Обсяг анотації становить 0,2–0,3 авторських аркуша.

Анотація може подаватися також третьою мовою, пов'язаною з предметом дослідження.

Наприкінці анотації наводяться ключові слова відповідною мовою. Сукупність ключових слів повинна відповідати основному змісту наукової праці, відображати тематику дослідження і забезпечувати тематичний пошук роботи. Кількість ключових слів становить від п'яти до п'ятнадцяти. Ключові слова подають у називному відмінку, друкують в рядок через кому.⁹

Після ключових слів наводиться список публікацій здобувача за темою магістерської роботи. Вказуються наукові праці:

⁷ Там само.

⁸ Наказ МОН №40 від 12.01.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>.

⁹ Наказ МОН №40 від 12.01.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>.

- в яких опубліковані основні наукові результати магістерської роботи;
- які засвідчують апробацію матеріалів магістерської роботи;
- які додатково відображають наукові результати магістерської роботи.¹⁰

Анотацію друкують на окремому аркуші, зберігаючи шрифт і поля як у тексті магістерської роботи (див. п. 2.1). Анотація додається до роботи разом із відгуком та рецензією.

¹⁰ Наказ МОН №40 від 12.01.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>.

РОЗДІЛ 2

ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

2.1. Загальні правила оформлення магістерської роботи

Обсяг	Обсяг основного тексту магістерської роботи має становити від 4,5 до 5 а. а. (108–120 сторінок). До загального обсягу магістерської роботи не включаються таблиці та ілюстрації, які повністю займають площу сторінки. Один авторський аркуш дорівнює 40 тис. друкованих знаків, враховуючи цифри, розділові знаки, проміжки між словами, що становить близько 24 сторінок друкованого тексту під час оформлення магістерської роботи за допомогою комп'ютерної техніки з використанням текстового редактора Word: шрифт Times New Roman, розмір шрифту – 14 pt
Інтервал	Магістерську роботу друкують на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210х297 мм) через 1,5 міжрядкового інтервалу
Шрифт	Кегель – мітел (14 типографських пунктів). Допускається підготовка магістерської роботи в форматі LaTeX з відповідним стильовим оформленням
Поля	Текст магістерської роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – не менше 20–25 мм, праве – не менше 10 мм, верхнє – не менше 20 мм, нижнє – не менше 20 мм

Заголовки структурних частин роботи: ЗМІСТ, ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ друкують великими літерами нежирним шрифтом з вирівнюванням по центру. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапка в кінці заголовків не ставиться. Відстань між заголовком та текстом (також між назвою розділу та підрозділу) має бути 1 інтервал.

Кожна структурна частина роботи має починатися з нової сторінки.

2.2. Оформлення таблиць, рисунків, формул

Зміст ілюстрацій і таблиць має доповнювати текст магістерської роботи, поглиблювати розкриття суті явищ і процесів, наочно відображати думки автора, і тому в тексті на кожному з них має бути посилання з

коментарем. Ілюстрації і таблиці необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації (фото, креслення, схеми, графіки, діаграми, карти) позначають скорочено «Рис.», нумерують за правилами, наведеними у п. 2.5, та можуть бути подані кольоровими. Приклад оформлення рисунку:

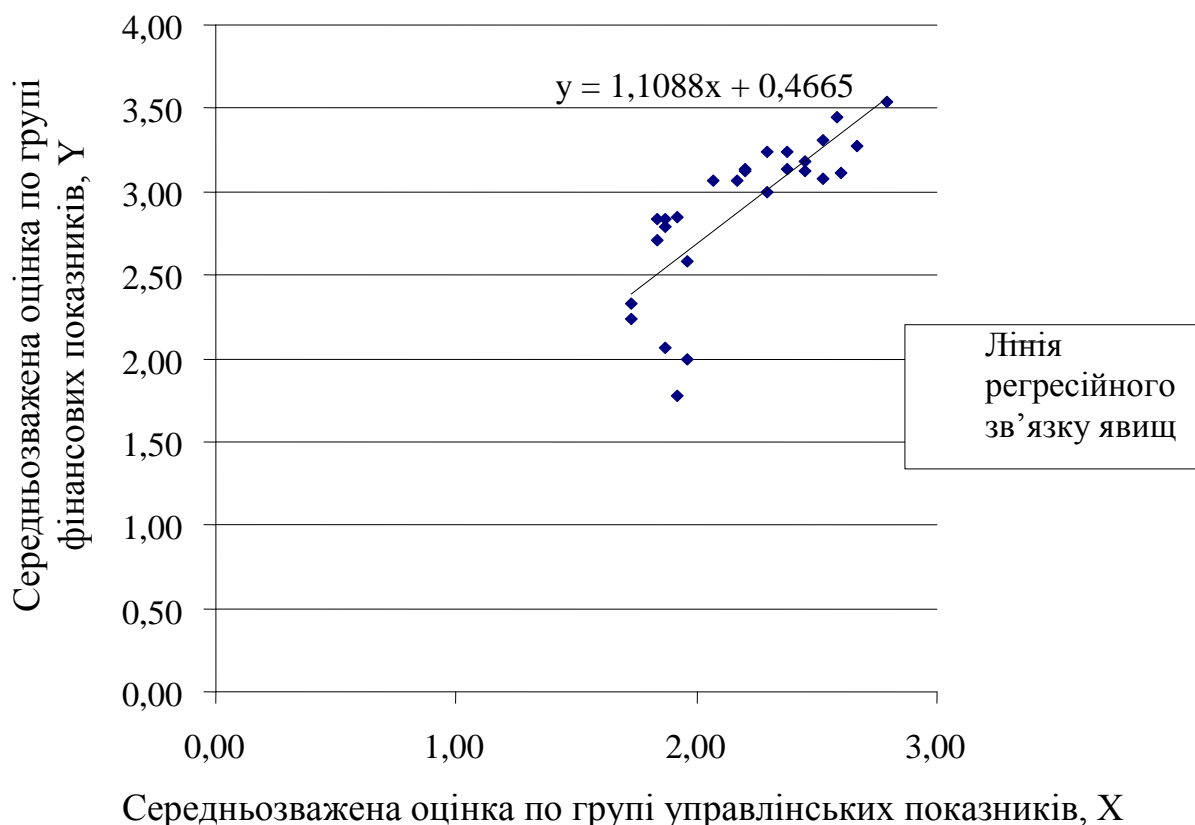

Рис. 3.4. Лінія регресійного зв'язку середньозваженої оцінки по групі управлінських і фінансових показників

Джерело: складено автором за [11].

Під час нумерації формул і рисунків за наявності посилань на них у тексті магістерської роботи проставляються через крапку номер розділу та номер формули (рисунка). Номер та назва рисунка наводяться знизу/з правого боку рисунка. Формула, що нумерується, наводиться посередині нового рядка (нумерація – з правого боку в круглих дужках).¹¹

Значення символів і числових коефіцієнтів необхідно пояснювати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони містяться у формулі, і подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки. Рівняння і формули необхідно виділяти від

¹¹ Наказ МОН №40 від 12.01.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>.

**Методичні вказівки до написання та оформлення магістерської роботи
для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»**

тексту вільними рядками – вище і нижче кожної формули залишати один рядок.

Наприклад,

У цьому випадку має місце лінійна залежність між ознаками x та y , яка виражається рівнянням прямої (3.1):

$$y = a + bx \quad (3.1)$$

де

- y – значення результативної ознаки;
- a і b – постійні коефіцієнти (параметри);
- x – значення факторної ознаки.

Якщо рівняння не вміщується в один рядок, то його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків (+), (–), (*) і (:). Якщо не вміщується декілька символів, то допускається зменшення шрифту до 13 або 12. Символи у формулі та пояснення до неї виділяються *курсивом*.

Таблицю розміщують так, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку роботи або з поворотом за стрілкою годинника. З нового рядка пишуть слово «Таблиця __» після якого вказують її номер. На наступному рядку по центру з великої літери пишуть назву таблиці. Обов'язково потрібно вказати одиниці виміру цифрових даних, що містяться у таблиці. Якщо всі дані таблиці мають однакову одиницю виміру, то її виносять у назву таблиці, виділяючи комою. Наприклад: «Динаміка обсягів виробництва продукції підприємства за 2010–2017 рр., шт.». В іншому випадку одиниці виміру вказують після назви рядка чи графі, виділяючи комою. Числові величини у таблиці повинні мати однакову кількість десяткових знаків. Заголовки колонок таблиці починаються з великої літери. Приклад оформлення таблиці:

Таблиця 2.1

Основні показники діяльності ТОВ «Оksamит» за 2010–2014 рр.

Показники	Рік					Відхилення, ±, звітного 2014 р. до базового 2010 р.
	2010	2011	2012	2013	2014	
Прибуток, збиток (–) всієї діяльності, млн грн	276,0	370,4	273,8	570,5	792,4	516,4
Рівень рентабельності всієї діяльності, %	12,60	9,80	7,40	–	15,10	2,5
Середньооблікова чисельність найманих працівників, осіб	2400	2710	2905	2980	3200	800

Продуктивність праці на одного зайнятого працівника, у порівнянних цінах 2014 р., грн	28975	33736	39385	60095	42745	47738
---	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Джерело: складено автором за [8].

Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку. Над тією частиною таблиці, яка переноситься, пишуть «Продовження таблиці __» з тим самим її номером. Назва таблиці не переноситься, дублюється лише «шапка» таблиці. Якщо дані в будь-якому рядку таблиці не подаються, то в ньому ставиться прочерк. Якщо таблиця не вміщується на одній сторінці за шириною або кількістю рядків для переносу невелика, то допускається зменшення шрифту таблиці до 13 або 12, а також зменшення інтервалу між строками до одинарного.

2.3. Оформлення посилань та Списку використаних джерел

Інформація, запозичена автором, має бути подана із посиланням на джерело, з якого її взято. Посилання в тексті містить порядковий номер джерела у квадратних дужках, що відповідає його номеру у Списку використаних джерел. Якщо інформацію взято з декількох джерел, то їх подають у квадратних дужках, розділяючи крапкою з комою, у порядку зростання номерів, наприклад: [2; 5; 12; 35]. Якщо джерела, на які посилається автор, у Списку зазначені підряд, то у посиланні ставиться риска, наприклад: у працях [5–12].

Всі таблиці та рисунки обов'язково мають містити посилання на джерела інформації, які розміщують під таблицею або під назвою рисунку у квадратних дужках після слова *Джерело:* із двокрапкою, що виділене курсивом і набрано 12 шрифтом. Якщо таблиця чи рисунок створені автором самостійно без використання джерел інформації, то посилання записується так: *Джерело: розроблено автором.* Якщо таблиця чи рисунок створені автором самостійно з використанням джерел інформації, то посилання записується так: *Джерело: складено автором за [5;7].*

Бібліографічний опис списку використаних джерел магістерської роботи може оформлюватися здобувачем академічного ступеня (кваліфікації) за його вибором з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» або одним зі стилів, віднесених

до рекомендованого переліку стилів оформлення списку наукових публікацій, наведеного у додатку 7.¹²

Бібліографічний опис використаного джерела може обмежуватися обов'язковою інформацією, необхідною для однозначної ідентифікації цього джерела.

2.4. Оформлення Додатків

До додатків може включатися допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття магістерської роботи:

- проміжні формули і розрахунки;
- таблиці допоміжних цифрових даних;
- протоколи та акти випробувань, впровадження, розрахунки економічного ефекту, листи підтримки результатів магістерської роботи;
- інструкції та методики, опис алгоритмів, які не є основними результатами магістерської роботи;
- описи і тексти комп'ютерних програм вирішення задач за допомогою електронно-обчислювальних засобів, які розроблені у процесі виконання магістерської роботи;
- ілюстрації допоміжного характеру;
- інші дані та матеріали.¹³

Додатки розміщуються в порядку посилання на них у тексті, після Списку використаних джерел з нового аркуша та нумеруються арабськими цифрами. Додатки можуть бути надані у вигляді окремої частини (том, книга).

2.5. Нумерація матеріалів роботи

Нумерація сторінок, розділів, пунктів, рисунків, таблиць, формул виконується арабськими цифрами без знака №. Нумерують всі структурні частини роботи, окрім Переліку умовних позначень.

Першою сторінкою магістерської роботи є титульний аркуш, який включається до загальної кількості сторінок роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставиться, а на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки.

Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ» без крапки в кінці. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу й порядкової частини, між якими ставиться крапка. В кінці номера підрозділу має стояти крапка. Наприклад, **2.3.**

¹² Наказ МОН №40 від 12.01.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>.

¹³ Наказ МОН №40 від 12.01.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>.

(третій підрозділ другого розділу), далі у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Рисунки, таблиці, формули нумерують послідовно у межах розділу. Їх номер складається з номера розділу й порядкового номера рисунку (таблиці, формули). Наприклад, **Рис. 1.3.** (третій рисунок першого розділу). Послідовність нумерації є окремою для рисунків, окремою для таблиць та окремою для формул.

2.6. Оформлення доповіді та ілюстративного матеріалу

Доповідь до магістерської роботи має висвітлити:

- актуальність і значення дослідження теми роботи для науки і практики;
- мету дослідження;
- обґрунтування положень, що містять наукову новизну;
- висновки з проведеного дослідження.

Під час захисту магістерської роботи студент має посилатися на ілюстративний матеріал, що відображає ключові аспекти дослідження. Ілюстративний матеріал готується у двох формах – друкованій та електронній (файл з презентацією). Друковані примірники ілюстративного матеріалу мають бути ідентичними до слайдів презентації. Зразок ілюстративного матеріалу наведено у додатку 5.

Структура ілюстративного матеріалу містить:

- титульний аркуш;
- слайд, де зазначено мету, предмет і об'єкт дослідження;
- слайд, де зазначені положення наукової новизни;
- слайди, що ілюструють ключові аспекти проведеного дослідження.

Рекомендована кількість слайдів від 8 до 11.

РОЗДІЛ 3

ПОРЯДОК І ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

3.1. Кафедральний захист магістерської роботи

Згідно з календарним графіком підготовки магістерської роботи студент у встановлені терміни подає науковому керівнику відповідні матеріали та завершену роботу.

Після доопрацювання відповідно до зауважень і рекомендацій наукового керівника готова магістерська робота подається науковому керівнику для перевірки на плагіат та підготовки Відгуку на неї. Зразок Відгуку наведено у додатку 3.

Магістерська робота не допускається до кафедрального захисту за наявності принаймні однієї з таких умов:

- немає відгуку наукового керівника або в ньому зазначено, що робота не може бути допущеною до захисту;
- студент має заборгованість (академічну або по сплаті за навчання);
- порушені вимоги щодо змісту та оформлення магістерської роботи.

Попередній (кафедральний) захист магістерської роботи відбувається в присутності членів кафедри та студентів з метою попередньої експертизи роботи та отримання допуску до захисту на засіданні екзаменаційної комісії. Процедура кафедрального захисту передбачає:

- 1) подання на розгляд комісії 100 % магістерської роботи у роздрукованому непрошитому вигляді;
- 2) перевірку наявності Відгуку керівника;
- 3) обговорення роботи, під час якого автор дає відповіді на запитання.

Після закінчення кафедрального захисту проводиться засідання кафедри, на якому оцінюється стан підготовки магістерських робіт і визначається допуск студентів до захисту на засіданні екзаменаційної комісії.

Якщо під час кафедрального захисту було виявлено значні недоліки у підготовці магістерської роботи та у відповідях студента на поставлені запитання, то до протоколу кафедрального захисту заносяться рекомендації стосовно вдосконалення магістерської роботи і визначається термін повторного попереднього захисту.

Після успішного проходження кафедрального захисту магістерська робота прошивається у тверду обкладинку, підписується студентом, візується науковим керівником і завідувачем кафедри та подається на рецензування.

3.2. Рецензування магістерської роботи

Рецензія готується рецензентом у вільній формі, де має бути висвітлено:

- актуальність теми магістерського дослідження;
- чіткість структурування та логіку викладення матеріалу в роботі;
- самостійність, творчий підхід студента до опрацювання й дослідження теоретичного та практичного матеріалу;
- завершеність дослідження обраної теми;
- уміння критично аналізувати наукові праці вчених за напрямом дослідження;
- мову і стилістичний рівень магістерської роботи;
- оформлення науково-довідкового апарату;
- рівень оформлення роботи в цілому.

Рецензент відзначає й формулює виявлені в роботі недоліки, висловлює свої рекомендації щодо підвищення теоретико-практичного рівня дослідження теми магістерської роботи та дає попередню оцінку роботі.

3.3. Процедура прилюдного захисту магістерської роботи

Після отримання рецензії не пізніше ніж за три дні до захисту магістерська робота подається на кафедру у двох примірниках: перший – друкований у твердій палітурці (прошивка на пружину не дозволяється); другий – електронний, на електронному носії (диску CD-R). Електронна версія має бути ідентичною паперовій.

Офіційний захист магістерської роботи відбувається прилюдно на відкритому засіданні екзаменаційної комісії відповідно до встановленої дати, яка заздалегідь затверджена керівництвом університету.

Підготовка студента до захисту передбачає наукове консультування керівника магістерської роботи на предмет написання тексту доповіді та підготовки і оформлення ілюстративного матеріалу.

Процедура захисту складається з таких етапів:

- 1) виступ автора з доповіддю (до 15 хв.), в якій стисло викладаються актуальність, мета, наукова новизна, конкретні висновки та пропозиції, висвітлені в роботі;
- 2) обговорення роботи, під час якого автор дає відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії;
- 3) оголошення секретарем засідання основних положень Відгуку та Рецензії на магістерську роботу;
- 4) відповіді автора на зауваження наукового керівника та рецензента.

Після закінчення захисту проводиться підсумкове закрите обговорення виставлених оцінок членами комісії за захист робіт та визначаються остаточні оцінки, які заносяться у відомість. Після цього студенти запрошуються для публічного оголошення виставлених оцінок.

Студенти, які не захистили магістерські роботи або захистили їх на оцінку «незадовільно» не мають право на одержання диплома магістра. Таким студентам видається довідка встановленого зразка про проходження навчання в університеті.

Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Міністерства освіти і науки України

Факультет економічних наук
Кафедра економіки підприємства

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

Іванов Іван Іванович

УДК _____

Магістерська робота

РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

спеціальність 076 «Підприємництво, біржова діяльність і торгівля»

галузь знань 07 «Управління і адміністрування»

Подається на здобуття академічного ступеня магістра

Магістерська робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело _____
(підпис, ініціали та прізвище здобувача)

Науковий керівник: д.е.н., проф.
Петров Петро Петрович

Миколаїв – 2018

ДОПОВІДЬ

Шановні голова та члени екзаменаційної комісії!

До Вашої уваги пропонуються результати магістерського дослідження на тему: Розвиток інтелектуального капіталу підприємств

Актуальність теми: В умовах формування ринкових відносин, глобалізації економіки місце підприємства визначається його інтелектуальним потенціалом та рівнем його використання. Стратегічний напрям розвитку та функціонування аграрного підприємства на всіх рівнях управління повинен бути спрямований на інтелектуалізацію виробництва, що відповідає інноваційній моделі розвитку інтелектуального капіталу. Багато теоретичних питань з цієї проблеми ще не вирішені, зокрема потребують подальшої розробки підходи до розвитку інтелектуального капіталу на підприємствах агропромислового комплексу, обґрунтування практичних заходів, спрямованих на покращення організаційно-економічних засад управління інтелектуальним капіталом аграрних підприємств та ін.

На Слайді 1 наведено мету, предмет і об'єкт дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у наступному (до Вашої уваги Слайд 2):

удосконалено:

– визначення економічного поняття «інтелектуальний капітал» як цілісного активного процесу вдосконалення знань, умінь та навичок, а також реалізації потенційних можливостей працівників підприємства, що здійснюється через систему організаційно-економічних заходів, які передбачають навчання персоналу, його адаптацію, атестацію та планування трудової кар'єри.

Інтелектуальний капітал, на наш погляд, – це фактична та перспективна можливість розвитку підприємства завдяки використанню його нематеріальних активів. (С. 16–19 роботи.)

(далі пояснення з посиланням на Слайди)

удосконалено:

– структуру інтелектуального капіталу аграрного підприємства, склад якої формують внутрішнє середовище підприємства: людський капітал, а саме освіта, знання, вміння, навички, здоров'я, мотивація, професіоналізм і досвід працівників; технологічна складова, тобто сукупність об'єктів інтелектуальної власності та інтелектуальних технологій; соціальна складова, що ототожнюється із соціальним капіталом; організаційна складова, яка відображає відносини підприємства із зовнішнім середовищем; (до Вашої уваги СЛАЙД 3). (С. 17–18 роботи.)

(далі пояснення з посиланнями на інші Слайди)

удосконалено:

– організаційно-економічну структуру ефективного управління інтелектуальним капіталом агропромислового підприємства, яка базується на формуванні окремих секторальних ланок, орієнтованих на проблеми управління кожним окремим типом інтелектуального капіталу; (до Вашої уваги СЛАЙД 8)

С. 98–101 в роботі

З урахуванням важливості окремих видів інтелектуального капіталу і специфіки проблем управління ними для «Авангард-агро» доцільно в кожному відділі виділити сектори, що спеціалізуються на ключових проблемах управління інтелектуальним капіталом. Для кожного відділу розроблено перелік завдань. Наприклад, основні задачі відділу проблем управління персоніфікованим інтелектуальним капіталом можна виділити наступні:

- ідентифікація та інвентаризація персоніфікованого інтелектуального капіталу;
- постановка проблеми та розробка методів підвищення творчої активності персоналу;
- постановка проблеми, планування і розробка рекомендацій із підвищення рівня знань і професійної кваліфікації персоналу;
- оптимізація розподілу персоналу в межах штатного розкладу підприємства відповідно до його інтелектуальних, у тому числі психометричних характеристик, професійних схильностей і характеру виконуваних функцій;
- розробка професійно-кваліфікаційних моделей, вимог до персоналу за посадами та професіями;
- оцінка ефективності використання і розвитку персоніфікованого інтелектуального капіталу.

Отже, у роботі наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукового завдання, яке виявляється у з'ясуванні основних складових та чинників формування інтелектуального капіталу в агропромисловому комплексі України для формування ринкових відносин та прискорення зростання вітчизняної економіки. Результати дослідження свідчать про досягнення поставленої мети та дають змогу викласти наступні **висновки та пропозиції**:

1. Дослідження питання теоретико-методологічних підходів до визначення поняття «інтелектуальний капітал», дозволило виявити, що економічне зростання і забезпечення ефективних умов для розвитку сучасного інноваційного підприємства неможливе без використання інтелектуальних кадрових ресурсів.

2. Доведена доцільність й теоретично обґрунтовано авторське визначення категорії «інтелектуальний капітал», під яким інтелектуальний

капітал розглядається з точки зору як фактична та перспективна можливість використання підприємством своїх нематеріальних активів.

3. Доведено певну відмінність інтелектуального капіталу в агропромисловому комплексі від інтелектуального капіталу в інших галузях виробництва. Інтелектуальний капітал в АПК поєднує в собі ...

4. Встановлено, що ефективність використання інтелектуального капіталу на підприємствах агропромислового комплексу ...

Практичне значення проведеного дослідження полягає в тому, що основні теоретичні положення та висновки дозволяють активізувати процеси розвитку інтелектуального капіталу на вітчизняних агропромислових підприємствах та підвищити ефективність його управління.

Доповідь закінчено, дякую за увагу.

ВІДГУК
на магістерську роботу

студента ЧНУ ім. Петра Могили Іванова Івана Івановича

.....

на тему: **Розвиток інтелектуального капіталу підприємств**

.....

Магістерська робота (МР) складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. У Вступі дається характеристика магістерської роботи: актуальність її теми, наводяться мета, завдання та методи дослідження, структура МР та її обсяг. Перший розділ присвячений розгляду сутності поняття «інтелектуальний капітал», його структурі на підприємстві. Розглядаються методи оцінки інтелектуального капіталу підприємства та елементи управління ним. Другий розділ містить аналіз трьох аграрних підприємств та галузі в цілому з позицій оцінювання інтелектуального капіталу та управління ним на аграрних підприємствах. У третьому розділі роботи автор розробляє рекомендації з організації управління інтелектуальним капіталом на аграрних підприємствах України, спираючись на розглянутий зарубіжний досвід. У Висновках підводяться підсумки по виконаній роботі.

Магістерська робота Іванова І. І. відрізняється глибоким аналізом теоретичного та статистичного матеріалу, який відображає сучасний стан досліджуваної проблеми.

Теоретичне значення роботи полягає в удосконаленні структури інтелектуального капіталу аграрного підприємства; розвиненні підходів до управління ним. Практичне значення проведеного дослідження полягає у створенні можливостей для підприємств, які дозволяють активізувати процеси розвитку інтелектуального капіталу та підвищити ефективність управління.

МР виконана студентом самостійно у відповідності до вимог вищої школи, які висуваються до робіт такого типу.

Привертає увагу обґрунтована критична оцінка автором методичних підходів, тлумачень поняття «інтелектуальний капітал», управління цим капіталом на підприємствах, що проходить «червоною ниткою» через всю магістерську роботу і свідчить про достатню обізнаність автора з темою.

Недоліком цієї роботи вважаємо не дуже вдалу її структуру, зокрема третій розділ містить багато матеріалу щодо аналізу підприємств, який можна було б подати у другому розділі.

В цілому, робота виконана на належному науковому рівні, може бути допущена до захисту на ДЕК та заслуговує на позитивну оцінку, а її автор – на присвоєння кваліфікації «магістр з економіки» спеціальності «Підприємництво, біржова діяльність і торгівля».

«__» _____ 2018 р.

Науковий керівник

д.е.н., професор

(підпис)

Петров П. П.

(прізвище, ініціали)

РЕЦЕНЗІЯ

на магістерську роботу студента спеціальності 076
«Підприємництво, біржова діяльність і торгівля»
Чорноморського національного університету імені Петра Могили

Іванова Івана Івановича

Тема роботи: «Розвиток інтелектуального капіталу на підприємстві»

Пріоритетом економічної стратегії підприємств нашої країни сьогодні має стати накопичення інтелектуального потенціалу, що відбувається, перш за все шляхом безперервного розвитку персоналу та інноваційної діяльності підприємств та організацій. Капіталовкладення у розвиток інтелектуальних ресурсів є одним із основних чинників збільшення продуктивності, подолання кризових явищ та досягнення високих темпів економічного зростання. Саме цим зумовлюється актуальність теми рецензованої магістерської дипломної роботи.

Теоретична частина роботи присвячена удосконаленню трактування поняття «інтелектуальний капітал», узагальненню його структури та визначенню найоптимальнішої методики оцінювання. В аналітичній частині роботи автором проаналізовано особливості розвитку інтелектуального капіталу аграрних підприємств, проведено оцінку їхньої інноваційної активності, а також проаналізовано правові механізми регулювання інтелектуального капіталу. Проектна частина містить аналіз організації управління інтелектуальним капіталом на досліджуваних аграрних підприємствах та розроблені автором рекомендації на основі цього аналізу. Висновки в роботі відображають основні положення магістерської дипломної роботи і свідчать про вагому теоретичну, методичну і практичну цінність проведеного дослідження.

Сильні сторони магістерської дипломної роботи, на нашу думку, – це розраховані прогнозні показники та побудовані тренди для досліджуваних підприємств, пропозиції стосовно підвищення мотивації працівників до творчої діяльності, удосконалення структури інтелектуального капіталу підприємства.

Недоліком можна вважати приховування автором власних здобутків, які добре висвітлені в роботі і мали би бути винесені у наукову новизну, але автор виніс їх лише у висновки до магістерської роботи.

Вважаю, що робота виконана на належному науковому рівні та заслуговує на оцінку «добре», а її автор – присвоєння кваліфікації «магістр з економіки» спеціальності 076 «Підприємництво, біржова діяльність і торгівля».

Рецензент:

д.е.н., професор С.В. Сідоров

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

ІВАНОВ ІВАН ІВАНОВИЧ

**РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ
ПІДПРИЄМСТВ**

**Демонстраційний матеріал
до доповіді по магістерській дипломній роботі
на здобуття академічного ступеня магістра з економіки**

Спеціальність 076 – підприємництво, біржова діяльність і торгівля

**Науковий керівник:
доктор економічних наук, професор
Петров Петро Петрович**

Миколаїв – 2018

**Методичні вказівки до написання та оформлення магістерської роботи
для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»**

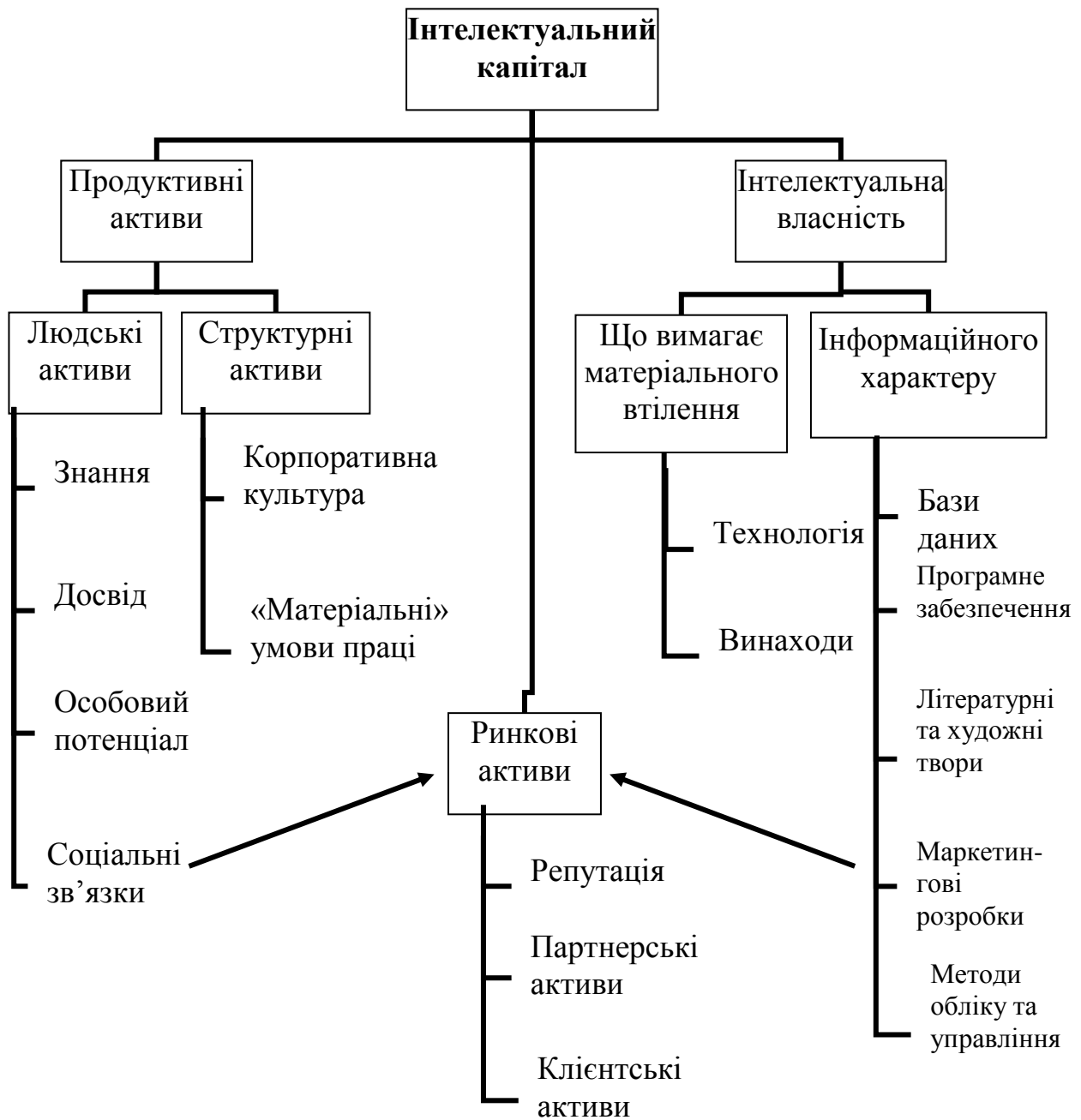
СЛАЙД 1

МЕТА	ОБ'ЄКТ	ПРЕДМЕТ
розробка методичних і практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності використання інтелектуального капіталу в агропромисловому виробництві	процес формування й розвитку інтелектуального капіталу на підприємствах агропромислового комплексу	організаційно-економічні засади та відносини в процесі формування та управління інтелектуальним капіталом аграрного підприємства

Наукова новизна отриманих результатів

<i>удосконалено:</i>	<i>удосконалено:</i>	<i>удосконалено:</i>
<p>– визначення економічного поняття «інтелектуальний капітал» як цілісного активного процесу вдосконалення знань, умінь та навичок, а також реалізації потенційних можливостей працівників підприємства, що здійснюється через систему організаційно-економічних заходів, які передбачають навчання персоналу, його адаптацію, атестацію та планування трудової кар’єри.</p>	<p>– структуру інтелектуального капіталу аграрного підприємства, склад якої формують внутрішнє середовище підприємства: людський капітал, а саме освіта, знання, вміння, навички, здоров’я, мотивація, професіоналізм і досвід працівників; технологічна складова, тобто сукупність об’єктів інтелектуальної власності та інтелектуальних технологій; соціальна складова, що ототожнюється із соціальним капіталом; організаційна складова, яка відображає відносини підприємства із зовнішнім середовищем;</p>	<p>– організаційно-економічну структуру ефективного управління інтелектуальним капіталом агропромислового підприємства, яка базується на формуванні окремих секторальних ланок, орієнтованих на проблеми управління кожним окремим типом інтелектуального капіталу;</p>

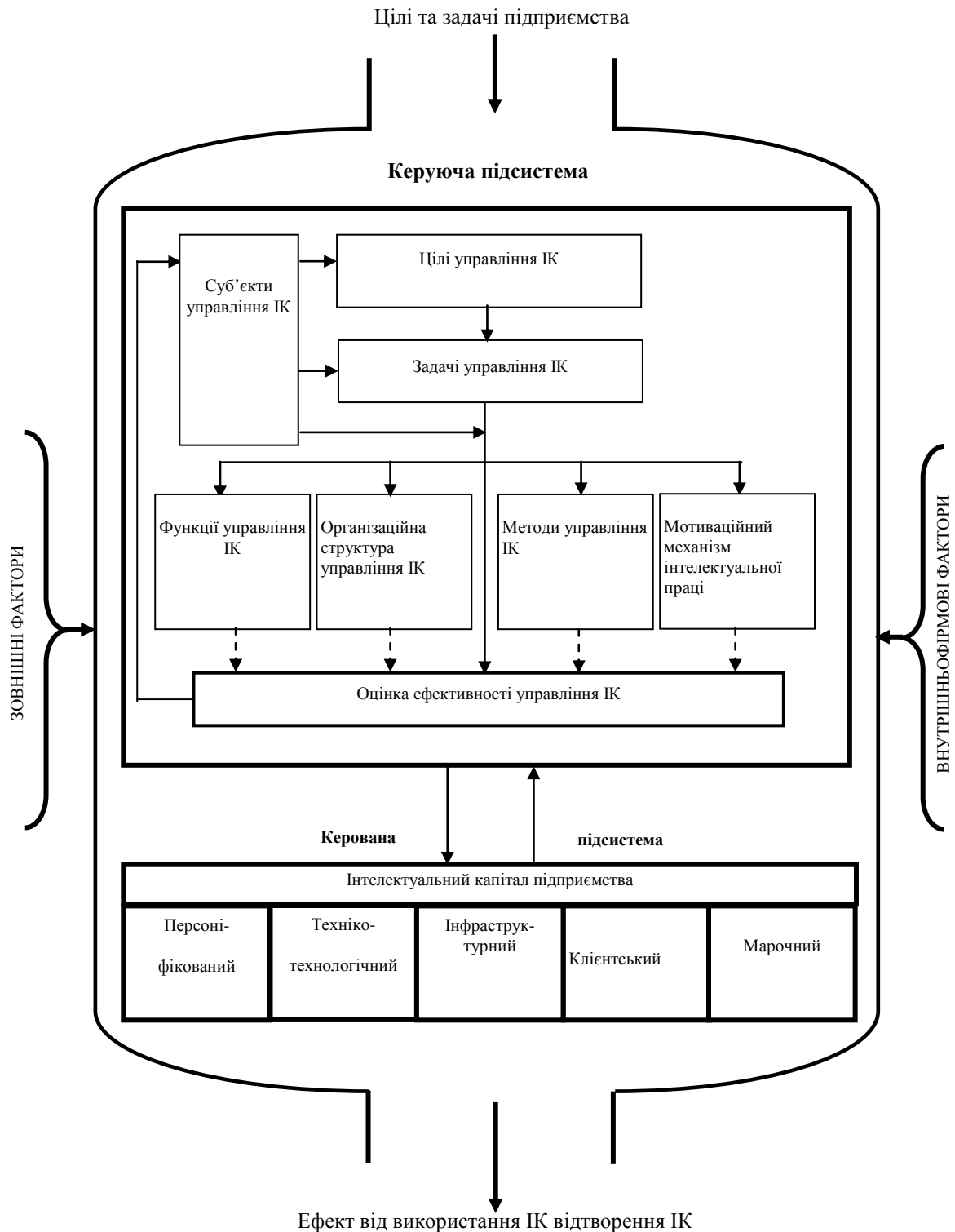
Узагальнена структура інтелектуального капіталу

Методи оцінки об'єктів інтелектуальної власності

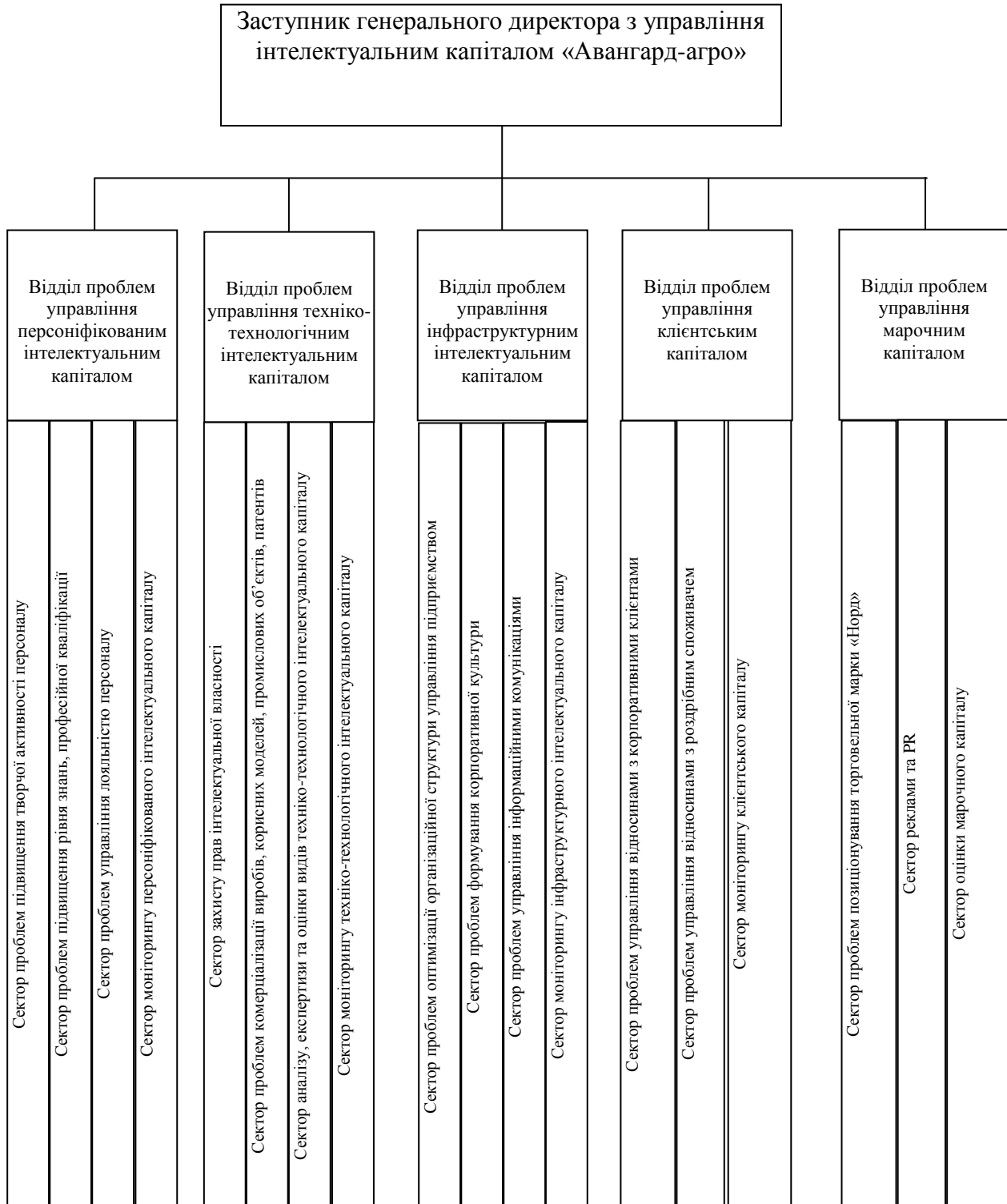
Концептуальна схема організаційно-економічного механізму
управління інтелектуальним капіталом підприємства

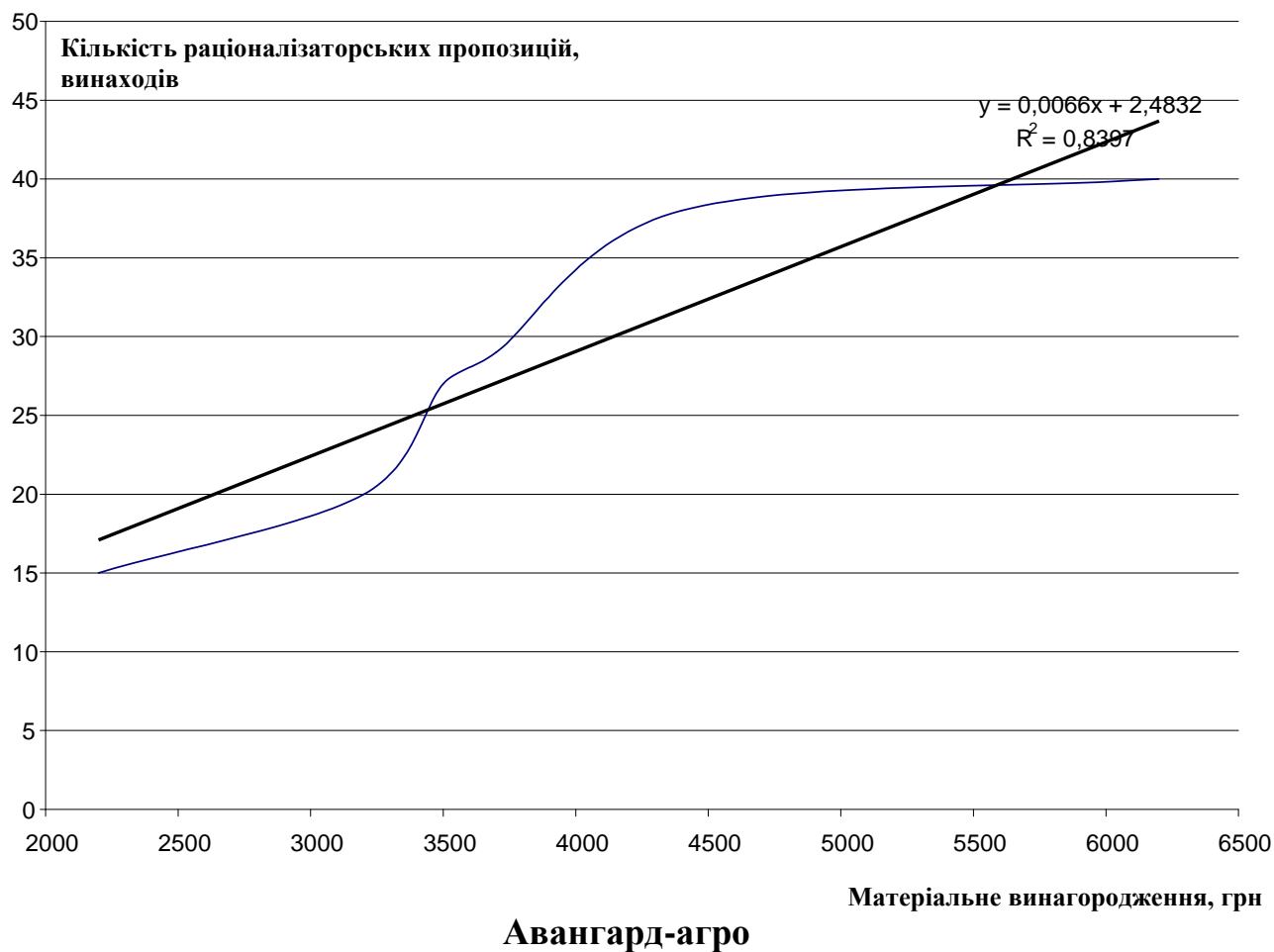
Риси інноваційного підприємства АПК

Риси	Очікувані результати
Масова творча активність у масштабах всього суспільства	Змінення ставлення до пошуку, експерименту, ризику, ініціативи
Нове управлінське мислення	Відмова від традиційного уявлення щодо раціонального господарювання, орієнтація на нові ідеї, знання, інтелект.
Підвищення гнучкості великих організацій	Відмова від неефективних жорстких організаційних структур.
Зміна стилю менеджменту	Посилення демократизації управління, активізація участі персоналу в управлінні фірмами. Стрімке зростання малого «венчурного» бізнесу.
Зміна підприємницької поведінки	Всебічна орієнтація на новаторське підприємництво, реалізацію оригінальних комерційних ідей.

**Запропонована організаційна структура дирекції з управління
інтелектуальним капіталом «Авангард-агро»**

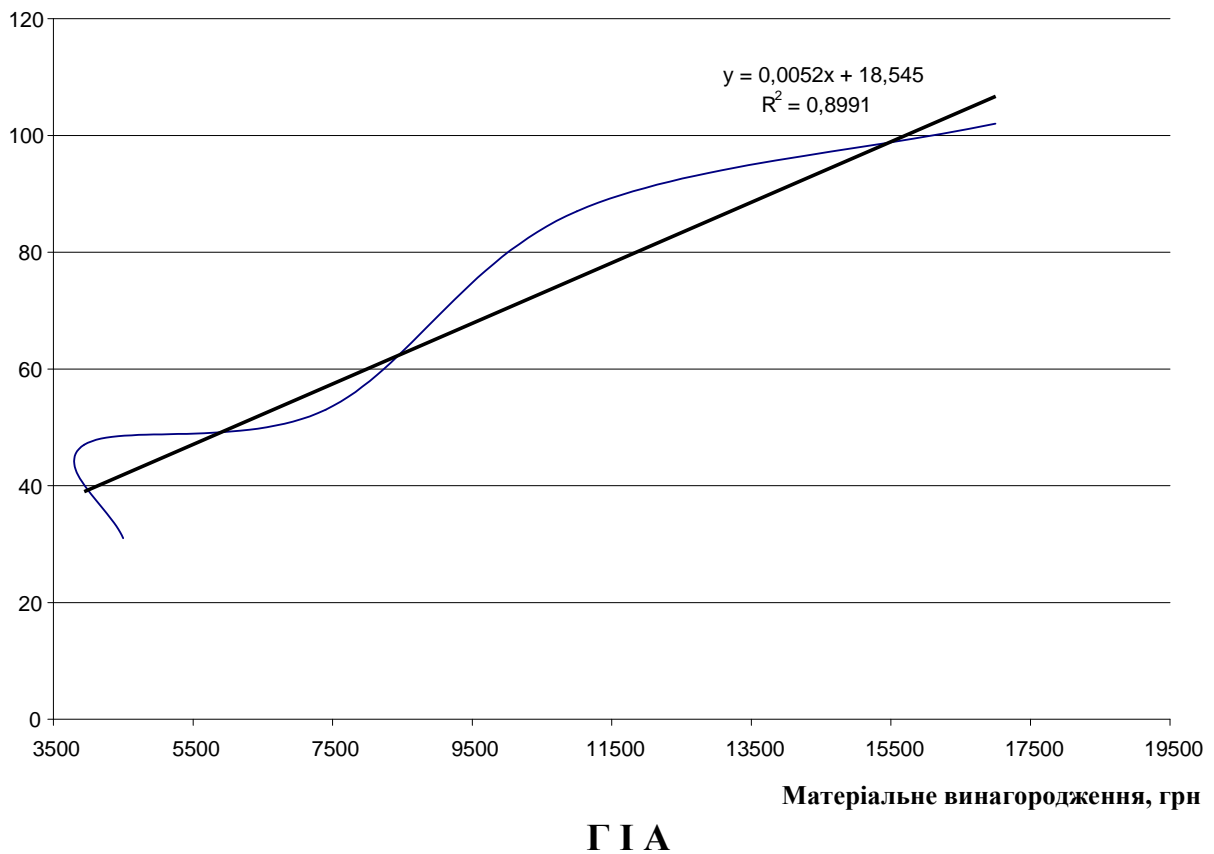

Залежність між кількістю раціоналізаторських пропозицій, патентів, винаходів та відповідним матеріальним винагородженням на підприємствах «Авангард-агро»

Залежність між кількістю раціоналізаторських пропозицій, патентів, винаходів та відповідним матеріальним винагородженням на підприємстві «ГІА».

Кількість раціоналізаторських пропозицій, винаходів

Відповідності

ЗАВДАННЯ	НАУКОВА НОВИЗНА	ВИСНОВКИ
<p>1) розкрити економічний зміст, мету та форми процесу розвитку інтелектуального капіталу; 2) проаналізувати наукові підходи до теорії інтелектуального капіталу на аграрних підприємствах;</p>	<p><i>удосконалено:</i> визначення економічного поняття «інтелектуальний капітал» як цілісного активного процесу вдосконалення знань, умінь та навичок, а також реалізації потенційних можливостей працівників підприємства, що здійснюється через систему організаційно-економічних заходів, які передбачають навчання персоналу, його адаптацію, атестацію та планування трудової кар'єри. (завд.1)</p>	<p>Дослідження питання теоретико-методологічних підходів до визначення поняття «інтелектуальний капітал», дозволило виявити, що економічне зростання і забезпечення ефективних умов для розвитку сучасного інноваційного підприємства неможливе без використання інтелектуальних кадрових ресурсів. Теоретичні аспекти інтелектуального капіталу та інтелектуальної власності мають певні розрізненості, бо ж інтелектуальний капітал доцільно розглядати як засіб виробництва, а інтелектуальну власність, як фактичний майновий аспект, котрий не зумовлює собою отримання прибутку без його ринкової реалізації.</p> <p>Доведена доцільність й теоретично обґрунтовано авторське визначення категорії «інтелектуальний капітал», під яким інтелектуальний капітал розглядається з точки зору як фактична та перспективна можливість використання підприємством своїх нематеріальних активів.</p>
<p>3) проаналізувати показники та розкрити особливості формування інтелектуального капіталу на підприємствах агропромислового комплексу;</p>	<p><i>удосконалено:</i> структуру інтелектуального капіталу аграрного підприємства, склад якої формують внутрішнє середовище підприємства: людський капітал, а саме освіта, знання, вміння, навички, здоров'я, мотивація, професіоналізм і досвід працівників; технологічна складова, тобто сукупність об'єктів інтелектуальної власності та інтелектуальних технологій; соціальна складова, що ототожнюється із соціальним капіталом; організаційна складова, яка відображає відносини підприємства із зовнішнім середовищем; (завд.1, 2, 3)</p>	<p>Доведено певну відмінність інтелектуального капіталу в агропромисловому комплексі від інтелектуального капіталу в інших галузях виробництва.</p> <p>Інтелектуальний капітал в АПК поєднує в собі менеджмент, виробництво продукції, науково-дослідницьку роботу, екологію та охорону навколишнього середовища, вміння розкриття творчого кадрового потенціалу серед усіх верств населення, механізації, автоматизації; ресурсо- та енергозберігаючі технології; біотехнології; спеціалізація та раціональна концентрація; прогресивні форми організації та оплати праці. Найголовніше те, що жодне з вищенаведених визначень не можна виключити, бо це приведе до некоректного використання організаційно-економічного механізму використання інтелектуального капіталу на підприємстві АПК.</p>

Відповідності (продовження)

ЗАВДАННЯ	НАУКОВА НОВИЗНА	ВИСНОВКИ
4) розробити практичні пропозиції щодо ефективного використання інтелектуального капіталу на підприємствах агропромислового комплексу;	<i>удосконалено:</i> організаційно-економічну структуру ефективного управління інтелектуальним капіталом агропромислового підприємства, яка базується на формуванні окремих секторальних ланок, орієнтованих на проблеми управління кожним окремим типом інтелектуального капіталу; (завд.4)	Встановлено, що ефективність використання інтелектуального капіталу на підприємствах агропромислового комплексу вимагає структуру, яка б визначала сталі зв'язки і відносини всередині нього, а також основні напрями управлінських впливів, що забезпечувало б цілісність механізму і його тотожність самому собі. Тільки за таких умов, підприємство має можливість правильно та раціонально сформулювати організаційно-економічний механізм управління інтелектуальним капіталом.

АНОТАЦІЯ

Іванов І. І. Розвиток інтелектуального капіталу підприємств. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Магістерська робота на здобуття кваліфікації магістра за спеціальністю 076 «Підприємництво, біржова діяльність і торгівля». – Чорноморський національний університет імені Петра Могили МОН України, Миколаїв, 2018.

Магістерська робота присвячена теоретико-методичним основам та практичним питанням розвитку інтелектуального капіталу на підприємстві. Удосконалено трактування поняття «інтелектуальний капітал» та узагальнено його структуру. Проаналізовано стан та передумови розвитку інтелектуального капіталу на аграрних підприємствах України. Розроблено рекомендації з організації управління інтелектуальним капіталом на аграрних підприємствах України. Економічно обґрунтовано прогностичні показники розвитку інтелектуального капіталу підприємств.

Ключові слова: інтелектуальний капітал, розвиток, аграрні підприємства, організація, управління, оцінка, аналіз, прогностичні показники

Список публікацій здобувача:

1. Іванов І. І. Управління інтелектуальним капіталом підприємства / І. І. Іванов // Матеріали 38-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасна економіка і фінанси : дослідження і розробки» (г. Санкт-Петербург, 31.10.2015 г.). – СПб : «Наука», 2015. – С. 77–81.

РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК стилів оформлення списку наукових публікацій

1. MLA (Modern Language Association) style.
2. APA–1,2 (American Psychological Association) style.
3. Chicago/Turabianstyle–1.
4. Harvard style–1.
5. ACS (American Chemical Society) style.
6. AIP (American Institute of Physics) style.
7. IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers) style.
8. Vancouver style–1.
9. OSCOLA.
10. APS (American Physics Society) style–1.
11. Springer MathPhys Style–1.

– 1 Springer Style

<http://resource-cms.springer.com/springer-cms/rest/v1/content/51958/data/v1/Guidelines+for+Contributions+to+Major+Reference+Works>

– 2 Elsevier Style

<https://www.elsevier.com/journals/learning-and-instruction/0959-4752/guide-for-authors#68000>

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ

1.1. Інтелектуальний капітал: поняття та структура

В останні десятиліття провідні аграрні підприємства основну ставку на перемогу в конкурентній боротьбі почали робити саме на інтелектуальний капітал, вважаючи його основою своїх успіхів в створенні інноваційної продукції, з високим прибутком, що реалізовується на світовому ринку. Жорстка конкуренція вимагає вміння правильно оцінити стан інтелектуального капіталу, вже накопиченого українськими аграрними підприємствами до теперішнього часу, і забезпечити його ефективне використання для збереження та підсилення своїх позицій на відповідних нішах ринку.

Останнім часом самі уявлення про інтелектуальний капітал істотно трансформувалися та стали включати не лише людські ресурси, що визначають колективні знання та здібності фахівців підприємства, але й ті нематеріальні цінності, які створюються цими фахівцями, так само як імідж підприємства та прихильність споживачів до його продукції [40, с. 68].

Однак, на нашу думку, не дивлячись на те, що в передових організаціях АПК інтелектуальний капітал вважають головним чинником успіхів в новому тисячолітті та зробили так, що ІК плідно працює, проблема в тому, що по-справжньому ефективно інтелектуальними ресурсами не управляють. Головною причиною такого положення є відсутність добре розроблених методик кількісних оцінок рівня інтелектуального потенціалу організації і отримуваною під час його реалізації прибутку без чого не можуть бути чітко визначені цілі і поставлені відповідні завдання по створенню, примноженню та реалізації різних складових інтелектуального капіталу агропромислової структури.

Рекомендована тематика магістерських робіт

1. Формування системи антикризового управління підприємством.
2. Виробнича інфраструктура підприємства та підвищення ефективності її використання.
3. Конкурентні переваги підприємства та обґрунтування стратегії їх забезпечення.
4. Обґрунтування стратегії підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
5. Удосконалення системи управління конкурентоспроможністю підприємства.
6. Обґрунтування стратегії розвитку підприємства.
7. Оцінювання вартості підприємства та обґрунтування заходів щодо її зростання.
8. Обґрунтування проекту підвищення ефективності використання нематеріальних ресурсів підприємства.
9. Обґрунтування проекту підвищення ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства.
10. Розробка та обґрунтування стратегії підвищення ефективності діяльності підприємства.
11. Формування мотиваційного механізму підвищення продуктивності праці персоналу підприємства.
12. Інвестиційна привабливість підприємства та обґрунтування проекту її забезпечення.
13. Обґрунтування проекту підвищення ефективності діяльності підприємства.
14. Обґрунтування маркетингової стратегії підприємства.
15. Маркетинговий потенціал підприємства та стратегія підвищення ефективності його використання.
16. Трудовий потенціал підприємства та напрямки підвищення ефективності його використання.
17. Обґрунтування проекту диверсифікації діяльності підприємства.
18. Розробка системи управління підприємством за процесним підходом.
19. Формування системи управління якістю продукції підприємства.
20. Обґрунтування стратегії збільшення прибутковості діяльності підприємства.
21. Обґрунтування проекту вдосконалення системи управління потенціалом підприємства.
22. Розробка та обґрунтування програми реінжинірингу підприємства.
23. Обґрунтування маркетингової стратегії підприємства.
24. Оцінювання вартості основного капіталу підприємства та обґрунтування вибору методу нарахування амортизації.
25. Обґрунтування проекту підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства.

26. Система управління витратами підприємства та обґрунтування проекту її вдосконалення.
27. Обґрунтування проекту інвестиційного забезпечення діяльності підприємства.
28. Обґрунтування проекту підвищення ефективності формування і використання кадрового потенціалу підприємства.
29. Конкурентоспроможність підприємства та обґрунтування стратегії її забезпечення.
30. Обґрунтування економічної доцільності використання аутсорсінгу на підприємстві.
31. Обґрунтування проекту підвищення ефективності використання виробничої потужності підприємства.
32. Обґрунтування проекту підвищення ефективності формування і використання персоналу підприємства.
33. Обґрунтування стратегії виходу підприємства з кризового стану.
34. Обґрунтування проекту використання резервів зростання продуктивності праці.
35. Обґрунтування та інвестиційне забезпечення проекту розвитку підприємства.
36. Фінансова політика підприємства та обґрунтування проекту підвищення її ефективності.
37. Конкурентні переваги підприємства та обґрунтування стратегії їх забезпечення.
38. Вдосконалення системи управління персоналом підприємства.
39. Економічне оцінювання підприємства та обґрунтування шляхів зростання його вартості.
40. Ефективність підприємницької діяльності фірми та обґрунтування стратегії її підвищення.
41. Обґрунтування проекту підвищення ресурсозбереження підприємства.
42. Обґрунтування проекту використання фінансового лізингу в господарській діяльності підприємства.
43. Система управління ресурсами підприємства та підвищення ефективності її функціонування.
44. Інвестиційна привабливість підприємства та обґрунтування проекту її забезпечення.
45. Обґрунтування та інвестиційне забезпечення проекту розвитку підприємства.
46. Удосконалення системи управління ефективністю діяльності підприємства.
47. Обґрунтування та інвестиційне забезпечення проекту розвитку підприємства.
48. Удосконалення системи управління ефективністю діяльності підприємства.

**Методичні вказівки до написання та оформлення магістерської роботи
для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»**

49. Обґрунтування проекту підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю підприємства.
50. Обґрунтування стратегії підвищення результативності діяльності підприємства.
51. Обґрунтування програми забезпечення платоспроможності підприємства.
52. Обґрунтування стратегії виходу підприємства з кризового стану.
53. Діагностика та обґрунтування напрямків підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.
54. Розробка та обґрунтування проекту підвищення ефективності відтворення потенціалу підприємства.
55. Обґрунтування стратегії розвитку підприємства.
56. Організаційна структура управління підприємством та обґрунтування проекту її вдосконалення.
57. Формування системи управління конкурентоспроможністю продукції.
58. Система управління витратами підприємства та обґрунтування проекту її вдосконалення.
59. Обґрунтування проекту підвищення рівня конкурентоспроможності продукції підприємства (робіт, послуг).
60. Обґрунтування проекту підвищення ефективності діяльності підприємства.
61. Потенціал підприємства та обґрунтування стратегії його формування.
62. Формування системи управління якістю продукції підприємства.
63. Вдосконалення системи управління персоналом підприємства.
64. Система управління ресурсами підприємства та підвищення ефективності її функціонування.
65. Конкурентоспроможність підприємства та обґрунтування стратегії її забезпечення.
66. Розробка бізнес-моделі підприємства на базі мережі бізнес-процесів.
67. Розробка та обґрунтування стратегії підвищення ефективності діяльності підприємства.
68. Удосконалення системи управління конкурентоспроможністю підприємства.
69. Система бізнес-процесів підприємства та її оптимізація.
70. Обґрунтування проекту підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю підприємства.
71. Обґрунтування програми забезпечення платоспроможності підприємства.
72. Обґрунтування проекту удосконалення системи управління витратами на підприємстві.
73. Економічна безпека підприємства: методи оцінки та формування механізму її забезпечення.
74. Обґрунтування проекту підвищення ефективності логістичної системи підприємства.

75. Обґрунтування проекту впровадження системи контролінгу на підприємстві.
76. Фінансова політика підприємства та обґрунтування проекту підвищення її ефективності.
77. Обґрунтування проекту використання резервів зростання продуктивності праці.
78. Ефективність підприємницької діяльності фірми та обґрунтування стратегії її підвищення.
79. Фінансова стійкість підприємства та обґрунтування проекту її забезпечення.
80. Обґрунтування системи управління структурою капіталу підприємства.
81. Обґрунтування проекту інвестиційного забезпечення діяльності підприємства.
82. Обґрунтування проекту підвищення ефективності маркетингової діяльності підприємства.
83. Обґрунтування стратегії підвищення рентабельності діяльності підприємства.
84. Формування диференційованої системи оплати праці на підприємстві.
85. Обґрунтування стратегії підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.
86. Обґрунтування програми уникнення банкрутства підприємства.
87. Обґрунтування стратегії збільшення прибутковості діяльності підприємства.
88. Обґрунтування стратегії підвищення результативності діяльності підприємства.
89. Формування системи управління конкурентоспроможністю продукції.
90. Обґрунтування проекту впровадження CRM-системи у діяльність підприємства.
91. Економічна безпека підприємства: методи оцінки та формування механізму її забезпечення.
92. Товарна політика підприємства та обґрунтування проекту підвищення її ефективності.
93. Маркетинговий потенціал підприємства та стратегія підвищення ефективності його використання.
94. Потенціал підприємства та обґрунтування стратегії його формування.
95. Фінансова стійкість підприємства та обґрунтування проекту її забезпечення.
96. Обґрунтування програми зниження витрат на виробництво та збут продукції.
97. Обґрунтування проекту підвищення ефективності маркетингової діяльності підприємства.

**Методичні вказівки до написання та оформлення магістерської роботи
для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»**

98. Ризики підприємницької діяльності: оцінка та розробка програми їх мінімізації.
99. Обґрунтування програми уникнення банкрутства підприємства.
100. Обґрунтування програми зниження витрат на виробництво та збут продукції.
101. Обґрунтування стратегії підвищення рентабельності діяльності підприємства.
102. Оцінювання вартості підприємства та обґрунтування заходів щодо її зростання.
103. Обґрунтування пріоритетних напрямків розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
104. Формування мотиваційного механізму підвищення результативності діяльності персоналу ІТ підприємства.
105. Обґрунтування проекту підвищення рівня конкурентоспроможності продукції підприємства.
106. Обґрунтування проекту використання фінансового лізингу в господарській діяльності підприємства.
107. Діагностика та обґрунтування напрямків підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.
108. Товарна політика підприємства та обґрунтування проекту підвищення її ефективності.
109. Обґрунтування проекту оптимізації основних бізнес-процесів підприємства.
110. Ризики підприємницької діяльності: оцінка та розробка програми їх мінімізації.
111. Обґрунтування проекту вдосконалення системи управління якістю продукції.
112. Обґрунтування проекту удосконалення системи управління витратами на підприємстві.
113. Організація роботи біржової установи (за видами діяльності).
114. Система біржових торгів та її вдосконалення.

Навчальне видання

**Ірина Георгівна Яненкова
Олександр Борисович Кузьменко**

**Методичні вказівки до написання та
оформлення магістерської роботи
для студентів спеціальності 076
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»**

Випуск 250

Редактор *А. Якименко*.
Технічний редактор, комп'ютерна верстка *Д. Кардаш*.
Друк *С. Волинець*. Фальцювальні-палітурні роботи *О. Кутова*.

Підп. до друку 21.11.2017.
Формат 60x84^{1/16}. Папір офсет.
Гарнітура «Times New Roman». Друк ризограф.
Ум. друк. арк. 2,55. Обл.-вид. арк. 1,44.
Тираж 30 пр. Зам. № 5338.

54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.
Тел.: 8 (0512) 50-03-32, 8 (0512) 76-55-81, e-mail: rector@chmnu.edu.ua.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3460 від 10.04.2009.